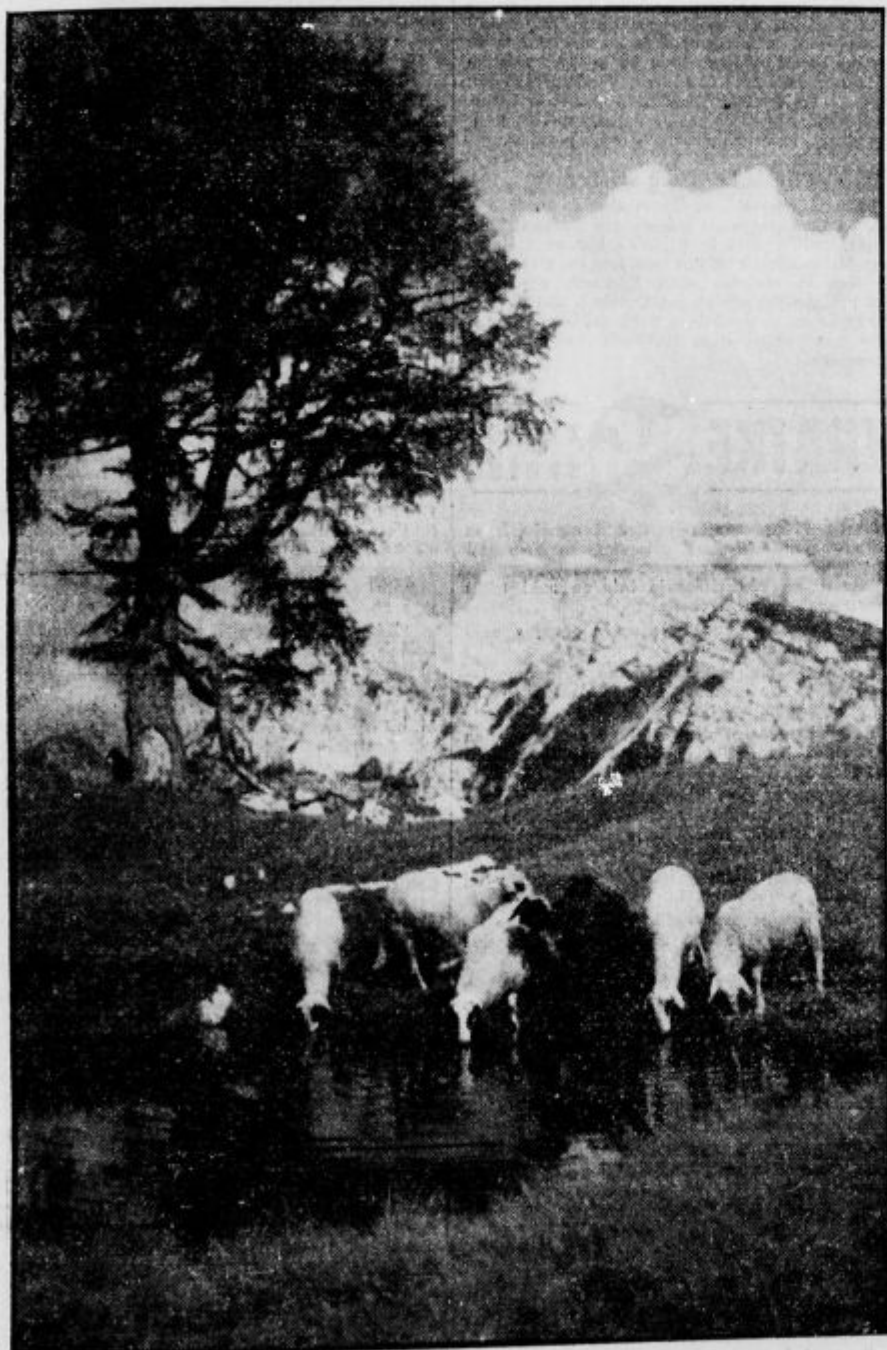

Domoljub

V Ljubljani 5. avgusta 1942-XX

55 - Štev. 32

Pri mrzlem studencu

V ogledalu

Užaljena nečimrnost

Janez je nekaj hudega zagrešil. Tvoja dolžnost je bila, da ga posvariš in opomniš k poboljšanju. Po tvojih besedah je Janez tako ganjen, da joka. To je tebi v veliko zadoščenje, morebiti zato, ker se Janez kesa svojega greha, morebiti pa zato, ker se ti dobro zdi, da si ga znal tako ganiti. Morebiti je pa oboje.

Dobiš pa koga, ki po tvojih svarilnih besedah ostane hladen ter ti celo nekam zaničljivo odgovarja. To te kajpada hudo razjezi. Srdiš se, da sam ne več kako, kar srd te popade, če se na njegovo hladnost le domisliš. Praviš, kako brezsrčen in surov je ta človek. In imaš morebiti res prav.

Morebiti pa je stvar taka, da si užaljen le zato, ker onega ni pretresla tvoja beseda, da se ni ponižal pred teboj in ti je celo ugovarjal.

Kaj od vsega tega je res, seveda ne moreš vedeti, če ne paziš, kaj se godi v tvojem srcu.

Ljubezni manjka

S sosedom, ki je nekaj zagrešil, sta se zaradi tega hudo sporekla. Beseda je dala besedo, nakar si mu zabrusil še ostro besedo ter jezen odšel in ga pustil tam na mestu samega. Zdaj se ti kajpada zdi, da mu bo tvoja beseda, ki si mu jo nazadnje s svojim grmečim in slovesnim glasom zabrusil v obraz, grmeče odmevala v njegovi duši. Morebiti si celo umišljaš, da se bo zdaj sosed globoko ganjen oziral za teboj in ves potetlan odhajal. Kar zadovoljen si s svojim početjem. Celó škoda se ti zdi, da sta bila sama in nikogar ni bilo, ki bi bil priča tvojih slovesnih besedi.

Imaš kar prav, če je tvoja hiša, pred katero sta se sporekla, zgolj gledališki oder, ki ti na njem glumiš. Brez dvoma ti je dana umetnost, da kakor kak rojen igralec igraš resničnost.

Ampak, ljubezen, ki je iz Boga, ne ravna tako, kadar tolaži svojega bližnjega in ga svarí. Ljubezen je namreč docela drugačna.

Vse hoče vedeti

Hodiš, recimo, po botaničnem vrtu in občuduješ rastline, ki jim niti imena ne poznaš. Hodiš po knjižnicah ter občuduješ knjige, ki so redke. Obiskuješ umetniške razstave, kjer govoriš o slovečih mojstrih. To je vse lepo in prav.

Vendarle pa ti morebiti ni ne za naravo, ne za umetnost, znanost te sicer tudi nikoli ni nič brigala. Da se zdaj za te reči tako zanimlješ, delaš zaradi tega, ker bi se v družbi rad izkazoval, kako učen si, ko o vsaki stvari lahko pot minut klepečeš.

(Dalje.)

Starec je hropel. Nikdar doslej se mu Nejček ni uprl. Žile so se napele Fortunatu, slina se mu je poodčila iz ust po sivi bradi. V duši mu je zavrelo. Strašna jeza ga je prevzela. Kar ni še ni zavedel, ko je zavihtel kladivo. Sam vrag mu ga je potisnil v roko. Železo je zažvižgalo po zraku. Hreski »Mama!« V pesku se je zvijal Nejček. Kladivo ga je zadelo v glavo. Kri je brizgala po tleh. Udrta se je dečku iz ust. Zagočal je, se stresel in omahnil. Nobenega glasu več!

Fortunat je videl samo senco.
»Ušel si mi, se bova že srečala doma!« Dotipal je lonec in ga zavezal v culo.
»Nejček!« je zaklical.
Nič. V drugič močneje: »Nejček!« Tihota povsod. »Oba sta mi ušla,« je mrmljal Fortunat. »Ista kritic Brskal je po pesku z rokami, da bi dosegel kladivo. Plazil se je proti kupu. Tipal je na vse strani, zdaj na levo, zdaj na desno, višje pa nižje. Daleč sem ga treščil!« Z motnim očesom je lovil senco. Stegnil je roko in dosegel nekaj mehkega, vlažnega. Sunkoma se je obrnil, grabil z obema rokama...

»Oj! Kriste!«
Pod rokami je dotipal Nejčka. Nogo mu je prijel, prsa pa roko, v kateri je stiskal denar, in glavo — vlažno, z luknjo na temenu.
»Nejček!
Sklonil se je k dečku, dvignil mu je glavo, poslušal, če diha...
»Nejček! Moj Nejček!
Divji klic je odmeval po votlih jamah. Pri-tekla sta kamenarja iz spodnjih jam.
»Ubit je, mrtve!
Starec je zatulil. Zgrabil je otroka v naročje, stiskal ga je k sebi in s pretresljivim glasom klical: »Nejček, saj nisi mrtve! Reci, da sišiš! Fantek moj! Vode, dajte vode! Jaz sem ga — ubil! Ne, sam hudič ga je!

Pod rokami je dotipal Nejčka.

Dvignil se je z Nejčkom v naročje. Mrtva, krvava glavica je visela navzdol, strjena kri je curijala na kamenje. Starec se je pognal. Zapletel se je med kamenje in padel na grušč. Kamenarja sta ga dvignila. Si silo sta izrgala mrtvega Nejčka iz starčevih rok ter ga odnesla domov.

Fortunat se je po vseh štirih privlekel v jamo. Grabil je za opornike in v grozni bolesti gočal ter se zvijal po grušču. Majal je lesene stebre in v obupu čakal, da se usuje nanj kamenje in ga ubije. Stebri so škripali, udali se pa niso. Le pesek se je usipal izpod kamnitega stropa.

Spodaj na cesti je zabrnal motor. Palir in orožnik sta hitela navzgor. Na cesti je bil srečal palir kamenarja, ki sta nesla v bajto mrtvega dečka. Prizor ga je pretresel do kosti. Obledel je in se z vso naglico odpeljal na orožniško postajo. Ljudje v vasi so se začudeni spogledovali.

Pod jamami je palir zarjul:
»Fortunati!« Odziva ni bilo. Z orožnikom sta se pognala do jame. Zunaj na kamenju so muhe skrale lužo strajene krvi. Zraven je ležalo krvavo kladivo.
»Ubil ga je s kladivom!« Orožnik je pisal zapisnik.
»Fortunati! Ubijalec! Vez iz jame!« Strašen molk je trgalo golčanje in škripanje podporinikov, ki je prihajalo iz votline.
Starcu so se napele mišice, iz ust se mu je cedila slina, rana na hrbtu se je odprla. Hropel je v divjem obupu.
»Tako! ven, v imenu postavke je vele! orožnik.
»Nejček, moj Nejček!« je prihajalo iz votline.

Kakor bi trenil, je zagrmelo o jami.

Palir se je tresel. Bliskoma se je pognal v jamo. »Zakaj si mi ubil sina?« je kriknil in se zasadi v starca. Fortunat je zarjul in se zaletel v sešber. Kot bi trenil je zagrmelo v jami. Podporniki so se udali; kamenje se je usulo s stršanskim hruščem.

Pod noč so izkopali obe trupli. Bili sta zmedkani, da so ljudje z grozo bežali v vas.

Zvonilo je trikrat. Prvi je zajokal mali zvon za Nejčka, v drugič in tretjič je odpel za starega očeta Fortunata in za palirja, ki je v mrtvašnici ležal poleg mrtvega sinčka. Vsa dolina je trepetala še več dni po pogrebu v nemi grozi.

Naslednji teden je bila cesta dograjena in delo ustavljeno. Ludvik se je z Elzo odpeljal iz vasi z inženirjem, ki je kupil hišo in posestvo. Odpeljali so tudi vse stroje in orodje. Peščene votline so kakor udrti mrtvaške lobanje ostale zapuščene. Nihče si ni upal mimo. Le Erna je hodila zvečer plakat med groblje. Dvakrat je srečala nad jamami tudi Gregorja. Zajavkal je, divje se je zasmejal in izgnil v gmajni.

Burja je zaplesala nad dolino. V temnih nočeh je švigala in sikala nad peščenimi jamami. Pripovedovali so se ob ognjiščih, da burja to zimo tuli in da vmes raznoša žalosten krik: »Nejček! Moj Nejček!« Razločno je slišala klic tudi Erna.

POLJA CVETO

Zima je tistega leta začela že zelo zgodaj. Za vahti se je razvezala burja, ki je podila mrzle deževne kaplje po dolini. Le za nekaj dni je prenehal veter, da so lahko popravili grobove na žegnu. Fantje so z vozom pripeljali težak kamen izpred Fortunatove bajte in ga postavili med grobovoma, kjer sta bila pokopana Fortunat in Nejček. Kamenarji so vklesali na kamen oboje imen in velik križ na sredi. Dekleta so pletla vence iz pušpana in belih mrtvaških rož. Vsi grobovi so bili okrašeni, samo palirjev grob v kotu ob zidu je bil zapuščeni. Na lirjev grob v kotu ob zidu je bil zapuščeni. Je Tilka predvečer, ko je veter piskal med križi, je Tilka in ga položila na palirjev grob. Hitro je odhitela s pokopališča, da bi je kdo ne srečal.

Doma je mati pekla koruzne hlebčke. Za reveže, ki so hodili vahtat. Belega kruha že dolgo ni bilo pri hiši. Slabe letine in izgubljen zaslužek so se poznali. Garali sta mati in Tilka, gospodarja Gregorja so pa zadnji dogodki popolnoma strli. Postaj je zamišljen in čudaski. Blodil je s povešeno glavo po gmajnah, ne da bi prijel za delo. Še najraje je s prsti grebel po zemlji in ves čas mrmljal nerazumljive besede. Vaščani so dejali, da se mu je omračilo. Videli so ga, kako se je vzpenjal na skale in poganjal z obema rokama, mahaje po zraku. Od- kar je podsulo palirja, je bil še posebno raz- vožen. Z nogo je brcal in venomer ponavljat »Daj ga! Sproži! Bum!« Nato se je zarežal in v kratkem presledku zajokal. Vidno je hušjal in sivel. Zenski je oče silno skrbel.

Tilka je shujšala, da sta ji štrleli liličnici na obrazu, ki je izgubil prejšnjo svežost in dobil globoke zareze ob rjavih pegastih liličih. Nič več se ni ogledovala v zrcalu. Z msterjo sta hodili izmenoma k maši in dolgo molili v cerkvi. Organist je nekajkrat povabil Tilko na kor, pa se je vedno izgovarila, da ne more priti. Pevke so jo špikale s tercialko. Dekle je molčalo in ne- kajkrat plačalo mašo za rajnim palirjem. Na nobeno zbadljivo besedo ni odgovarjala, trpela je zase kot prava spokornica.

Tiste dni pred vahti je Petrov Janez dobil pismo, ki ga je po dolgem času pisal Niko. Samo naslov je pokazal Tilki in čuden pečet: dve roki navzkriž in v sredi križ. Podobna pisma je pošiljal Tilkin brat, ki je medtem postal gvardijan v samostanu. Vsebinska pisma je ostala za Tilko tajna. Kar nič več ni slišala, naj ji Janez pove, kaj je bilo napisanega; zanjo je odmlal ves svet. Mati je postala suhljata, da ji je opletala obleka. Skrbi in težko delo sta jo upognila. Kot zlomljena šiba se je majala po hiši in se sklanjala v njive. Samo misel na sina jo je držala pokoncu.

Na Vse svete zvečer so zvonili zvonovi. Mrzel veter z deževjem je jokal nad grobovi. Ljudje so se hitro vrnili s pokopališča. Nobena sveča ni gorela, takoj jo je ugasnila burja. Po hišah so pekli kostanj, pili mošt in molili vse tri rožne vence za drage rajne. Zvonarji so nabrali turščinih hlebov in srebrali iz bariglice. Na pokopališču so zaslišali zategnjen glas. Na velikem nagrobnem kamnu so našli Gregorja. Sedel je obrnjen na Fortunatov grob, trgaj vence in metal mokre rože proti palirjevemu grobu.

»Fortunat, daj! Vrzi, treščit! Ubij palirja, hudirja!«

Prijeli so ga in hoteli odpeljati domov. Z vso silo se je branil in klical župnika ter žan- darje. Niso ga mogli premakniti mimo župnišča. Zaletaval se je v vrata, da je kuharica vsa pre- strašena prišla v vežo. Za njo je v copatah s svečo v rokah pridrsal župnik. Jezno je odklenil večna vrata in zavpil v noč:

»Vsa nočoj imejte pamet, pijanci nemarni! Iz teme se je pognal Gregor in treščil v vežo.

»Jaz sem ubil palirja!«

»Odvezo daj, prekrižaj, požognajte Franca je preplašena stekla v kuhinjo in prinesla bla- goslovljeno vodo.

(Nadaljevanje prihodnj.)

Pred 275 leti

Nizozemska in Anglija sta bili pred stoletji v ostri tekmi za nadoblast na morju. Vrstile so se mnoge vojne in porazi zdaj na tej, zdaj na drugi strani.

Končno so se Nizozemci leta 1667 pod admiralom Ruyterjem odločili za končni napad na London. Točno 600 let, odkar je Viljem Osvajalec leta 1066 pristal v Angliji, Angleži niso videli nobenega sovražnika na svoji obali. Sedaj pa se je prikradel nizozemski admiral s 64 bojnimi ladjami in mnogimi čolni tik pred prestolnico ob Temzi. Londončane je prešinil obupen strah.

Nizozemske ladje so priplule v Temzo, čete so naskočile trdnjavo Sherness in jo zasedle. V obrambo Londona je prihitel na pomoč angleški admiral Monck, potegnil čez Temzo veliko verigo in jo zastražil s topovi. Vrhutega so v reko pogreznili ladje, da bi bila struga ožja.

A nizozemski kapitan Brattel je z vojno ladjo verigo pretrgal, naskočil bregove in uničil baterije. Ponosno angleško ladjo »Royal Charles«, oboroženo s 100 topovi, je Ruyter odvedel kot plen na Nizozemsko.

Anglija se je pretresla. V Londonu se je vse desetkrat podražilo, meščani so pobegnili na deželo. Odposlanci ljudstva pa so pritisnili na angleškega kralja Karla, naj sklene z Nizozemsko mir. Nizozemska namera je uspela in imela je odtlej za dobrih 50 let mir pred Angleži.

Minula so nato stoletja. Anglija se je spetno izogibala vojn na svojih tleh. Se med prvih svetovno vojno se ji je posrečilo, da je težišče celinske vojne prenesla v Francijo in Rusijo.

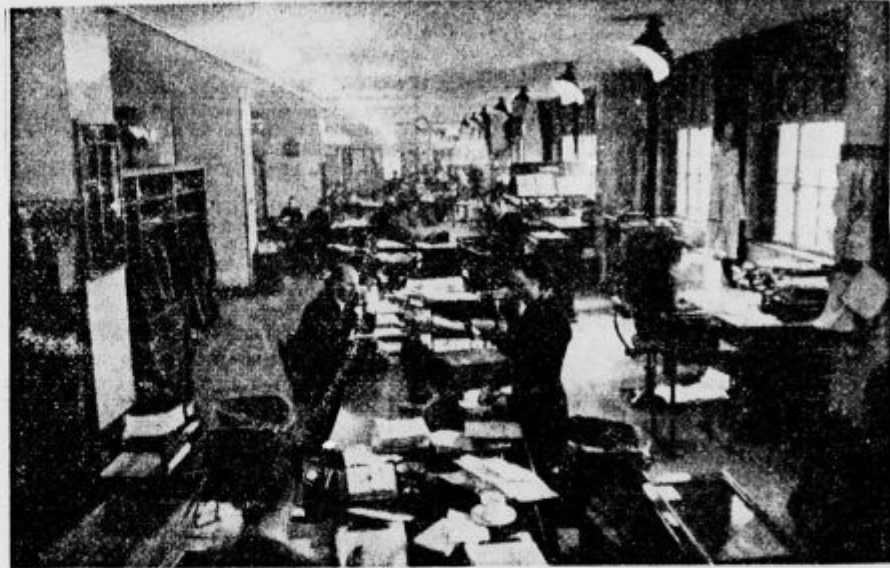
Po 275 letih pa se spet javlja nasprotnik nad njo samo in ji grozi s porazom.

Glavno poslopje londonskega vseučilišča

Zbirka postrizanih las

Lasuljarji in brivci v Nemčiji morajo pri striženju odpadle lase do 4mm dolžine zbirati in jih ob določenih rokih izročiti etanovskemu združenju. Čistilnice predelajo lase s pomočjo strojev v različne koristne predmete. Prejšnje čase so zidarji mešali postrizene lase med apno, da je bila zidava bolj čvrsto zvezana. Danes izdelujejo iz postrizanih las klobučevinaste podloge, čevlja, vrtnje čevlje in vložke. Končno rabijo klobučevinaste plošče iz postrizanih las v oboroževalni industriji.

Reuterjev poročevalski urad, kjer si marsikaj izmislijo

Pristanišče ob reki Temzi

Del Londona iz zraka

CIGANOVA ZAPUSCINA

Ruggero Dombre.

Prevedel Griša Koritnik.

II.

Ko se je drugo jutro Andrejček v nekem dvočinem kotu velike kmetije ravno zalagal s kosom polente, z jedjo, ki v pokrajinah, bogatih s koruzo, pogosto nadomestuje kruh, ga je robat glas nahrušil:

»Hej, na delo, postopač! Pa podvizaj se, si-

Deček se je ustrašil. Iz skušnje je vedel, da se njegov gospodar ne šali in svoje besede posloso združuje z udarci.

»Pospravil je v malho ostanke svojega zajtrka in je ubral proti tisti strani poslopji, kjer se je slišalo meketanje ovac. Hitro je izpustil iz staja čredo, obstoječo iz kakšnih sto glav, ter jo s pomočjo psov odgnal proti planini.

Sploh ni bil domislil niti tega, da bi bil popedel svoj nedokončani zajtrk; ubože ni čutil nikakršne želje do jedi! Stopal je dalje, ne da bi bil izgubil izpred oči ovce, zatopljen v svoje zamiselnjaje, ki je bilo, kakor si moremo misliti, vse prej kakor veselo.

Njegov položaj nedvomno ni bil zavidanja vreden.

Ubogi pastirček se je čutil zelo nesrečnega v Ramonteghi. Le poredkoma si je mogel utešiti glad; polenta je bila njegova glavna in posebno tudi edina jed. Redkokdaj je minil dan, da ni dobil zaužitice ali pa vsaj pretjne, ne glede na dobro voljo, ki jo je kazal do vsakega dela, ki ga je kmet od njega zahteval. Ampak le-ta je zahteval preveč od dečka pri štirinajstih letih, ko-li-ko-kih jih je Andrejček imel, dasi mu jih je bilo manj videti.

Rojen je bil v Hasparrenu, vasi, oddaljeni približno deset kilometrov od Isturiza, okraja, kateremu je pripadal Ramonteghi.

Še mladen je bil izgubil očeta in mater, ki sta bila pridna in poštena delavca, in je ostal v berno habiči po očetovi strani, ki je edina preživela družino. Skrajno siromašna starka je z vneto delala, ampak protin jo je nekajkrat prišilil, da je morala prekiniti z delom.

Dečko je rasel v najtršeč pomamljanju, in ker se ni mogel razviti, kakor bi se bil moral, je ostal šibak in rahlega zdravja.

Težko mu je bilo pri sreč, ker ga ni maral nihče v službo, ko mu je bilo tako nujno z lastnim delom podpirati babico. Koliko dečkov njegovih let je srečno dobilo službo tudi v okolici! Njegov prijatelj Petrček, na primer, je že pri svojih enajstih letih zasužil po večkrat deset lir mesečno pri vaškem zdravniku, ki mu je dajal tudi hrano in obleko. Čutil se je sposobnega, da bi bil tudi on napravil prav toliko, samo če bi se mu bila ponudila priložnost: spremljati gospodarja na njegovih obiskih, držati mu konja, kakor je stopal s sedla ali koleslja, paziti na njegovi dve krasni kravi in opravljati še toliko dru-

gih poslov... Ampak nihče ni vedel, kaj početi z njim, in dečko se je bal, da sploh ni za nobeno rabo.

Na vse zadnje, ko je imel že dovršiti trinajsto leto, pa mu je le uspelo, da se je uredil tudi on, in sicer na tale način:

Neki dan, ko je bil sejem v Hasparrenu, je imela njegova babica poravnati neke zadrževine s starejšim Giampaolijem, ki je bil prišel iz Isturiza prodajati koruzo. V trenutku, ko se je starka po opravljenem naročilu, ki ga ji je bil leta naložil, že oddaljevala, jo je posestnik poklical nazaj, da bi jo bil vprašal, ali morda ve za kakšnega mladen, ki bi bil voljan priti v Ramonteghi za pastirja. Prvo, česar se je bila starka domislila, je bilo, predložiti mu svojega vnuka, čeprav ni imela nobenega upa, da bo sprejet. Kmet pa je, nasprotno, izrazil željo, da bi rad videl dečka, in starka je odšla ponj, mu ga predstavila, in službeno pogodba je bila na njeno veliko začudenje na mah sklenjena: imel bo stanovanje, hrano in obleko... Plača res ni bila sijajna, komaj polovica, kolikor so zaslužili mnogi njegovi vrstniki, toda bila je le zadosti velika, če upoštevamo, da je bil dečko dotlej, namesto da bi bil prinašal denar domov, vedno habiči v breme. In stiskač Giampaoli se je hotel okoristiti vprav s tem žalostnim položajem.

Andrejček je bil sprva nekam nevesel, da bo moral zapustiti svojo drago habičo, ampak kmalu se je potolažil z mislijo, da ji bo njegov odhod v elajanje, in čutil se je celo ponosnega, da ji bo postihmal mogel pomagati s svojim delom. Želelo se mu je, da se je dvignil v pomembnosti in imel je tudi prav: kadar začne fant iz lastnega žepa podpirati svojo družino, pomeni to, da je postal možak.

Še isti večer je ves zadovoljen odšel h kmetu v gostilno, kjer ga je le-ta čakal. In zadovoljen je bil, ko je pod mrak prišel v Ramonteghi in je drugi dan ob zori začel opravljati delo, ki mu je bilo odkazano.

Njegovo zadovoljstvo pa je moralo kaj kmalu splahneti.

Malene že ob prvem početku je sprevidel, da je njegov gospodar skopuh in zelo surov do ljudi, ki so bili v njegovi službi.

Starejši izmed bratov Giampaolijev si je vlepel v glavo misel, da vsi v njegovi hiši jedo nezasužen kruh, in to je dal vedeti vsem svojim uslužbencem; toda njegova skopost in podlost se je najostreje izražala zlasti nasproti novemu pastirčku, ki je bil prešibek, da bi se bil mogel braniti. Kadar koli ga je videl, se je zadiral oheni; vsaka brezpomembna mlenkost je zado-stvala, da ga je obsul z najstrožjimi očitki in

Andrejček se je mogel čitati za srečnega, če njegovih besed niso spremljale zaužitice.

Gospodar ga je skušal prikrajšati pri vsem, kar se mu je bilo zavezal dajati: pri hrani, ki mu

Iz narave

Krvosesi

V poletnih dnevih, zlasti ob večerih ni večje nadloge, kot so komarji, ki se jih ne moreš zlepa otresti. Ne pustijo te v miru pri delu in celo potrebni počitek ponoči ti kratijo s svojim visokim presunljivim pikom in neprijetnim pikom, ki ima za posledico majhno vnetje in srbečico. Kri sesa prav za prav samo samica, samec se hrani ob rastlinskih sokovih. Samici je kri neobhodno potrebna, da ohrani zarod. Jajčeca leže po stoječih vodah. Srbečico in vnetje povzročajo jedek sok, ki ga spusti samica pri piku v rano, da se kri, ki jo sesa, ne strdi.

Pri nas je najbolj znan navadni komar (Culex pipens), ki ga lahko ločimo od anofelisa ali mrzličarja, znanega posrednika malarije. Najvažnejše razlike so:

navadni komar leže jajčeca v kupčkih po stoječih vodah, mrzličar pa jih polaga posamič v čisto vodo, v kateri rastejo rastline;

ličinka navadnega komarja molči dihalno cevko na zadku iz vode tako, da visi pošev navzdol, mrzličarjeva ličinka pa leži vodoravno z gladino vode in nima dihalne cevke.

Buba navadnega komarja je podobna bubi mrzličarja.

Samica navadnega komarja ima kratke tipalke in počiva na vlažnih mestih, mrzličarjeva samica pa ima dolge tipalke ter počiva na suhih krajih.

Pri početku leži telo navadnega komarja ob steni tako, da se zdi žival upognjena, bodalce pa z zadkom živali dela nekak kot, pri mrzličarju pa leži bodalce v isti ravnini z zadkom, telo je dvignjeno ter leži pošev.

Protli komarjem se borimo s tem, da jih pozimi (decembra, januarja, februarja) poščemo v njihovih skrivališčih in jih uničujemo; načinov je več: moremo jih zažgati s spiritalnim plamenom, kaditi sode z žveplanim dimom (okna moramo v tem primeru seveda zapreti in prostor mora biti nekaj ur zaprt), sode poskrupimo dvakrat v zimě s 3% raztopino Florin-isekticida, za škropljenje uporabljamo brizgalko, ki jo rabimo za škropljenje drevoja. Seveda moramo posode z jedmi dobro zavarovati, da ne padejo vanje mrtvi komarji.

Poleti se bojajemo proti komarjem tako, da uničujemo njihovo zalego in se v ta namen poslužujemo bioloških sredstev, to je, da gojimo zlasti ribe, ki žro zalego, ali razne vodne rošče, ki so sovražniki komarjevih ličink, da ne preganjamo enodnevnic, žub, krastač, kuščarjev, netopirjev in plie pevki, zlasti pa ne lastvice.

Komarje lovimo tudi tako, da nalakemo na drog skatlje, v katerih je olje ali petrolej, ter pobiramo komarje s stropa.

Važno je odstraniti mlakuže in stoječe vode iz bližine hiš ali pa jih razkužiti s snovmi, ki uničujejo komarje, kot florin-larviol, salvinol itd. Te snovi ribam ne škodujejo, pač pa uničujejo ličinke komarjev. Umazane mlakuže in gnojnice poskrupimo s salvinolom.

Protli komarjem se zavarujemo tako, da denemo na okna goste mreže in da podobne mreže razpnejo nad posteljo in okrog nje, da postavimo čez dan v sobo plitve posodice, v katere smo nalili mešanico formalina in glicerina (100:3:3). Ponoči pa te posodice odstranimo. Preden prižgemo luč, ko smo vstopili v sobo, zaprimo okna, ali pa napravimo še prej prepih, nakar šele zapremo okna ter prižgemo luč. Tudi kajenje s kafro, ki jo denemo na žareče železo, in z drugimi sredstvi, ki jih dobimo v lekarnah, prežcnemo komarje iz sob.

jo je prikrajševal na najnižjo mero, in pri obleki, ko mu je dajal samo svoja ponošena oblačila, ko so jih bile že zgolj eunje. Zahteval je, naj bi jih nosil, ne da bi mu jih dal po meri prekrojiti, toda na srečo je gospodarjeva nekakinja Marjetka, hčerka mlajšega brata, dasi za eno leto mlajša od Andrejčka, videti pa starejša od njega, skrbela za to, da je ostanke skrbeno sešila, pokr-pala in jih za silo prikrojila zanj.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

MAŠI MALI

REPINČEK

in Jutrožvižg

Pravijo in pripovedujejo, da je stala kraj nočice, v kateri sta živela Repinček in njegova mati, ponosna marmornata kraljeva palača.

Kralji je imel nad vse rad živali. V njegovem vrtu si lahko občudoval mogočne bele pave, ljubke rajčice, ponosne leve s košato grivo, kraljevske orle, prelepe leoparde, pisane zebre, lisice, nosorože, fuzane z dolgimi repi, velikanse kondorje in ponosne labode z dolgimi vratovi. Med to pisano živalsko družbo je kralj preživel večji del dneva.

Najbolji pa je kralj ljubil prelepega belega kosa. Spal je ob njegovi kraljevi postelji, jedel iz njegove skledje in vse je smel storiti, kar se mu je poljubilo.

Teža smešnega in klenetavega ptiča mu je podaril vladar sosednje države, ko sta sklenila veliko državniško zvezo.

Presrečni ptičji je bilo ime Jutrožvižg, ker je s svojim žvižganjem in čukanjem zbudila ves kraljevi grad in vse, kar je živelo v bližini gradu, komaj da se je prikazal intranji svet. Ljudem to seveda ni bilo všeč, toda kdo bi se upal pritožiti proti kraljevemu ptiču? Nihče. Nekega dne, ko je predsednik vseh ministrov namignil kralju, da je Jutrožvižg nekoliko nadležen ptič, mu je vladar jezno odgovoril:

»Komur to ni všeč, naj si zatisne ušesa.«
Ta dan ni kralj z nikomur več govoril.

Toda če bi bil Jutrožvižg žvižgal in čvrčal le v kraljevi palači, ne bi bilo to nič hudega. Nerodno je bilo, da je že ob rani uri vsako jutro odletel z doma in se vsedel zdaj na kako okno, zdaj na balkon sosedne hiše in vse zbudil.

Kdo se je tega veselil? Kralji.
»Kaj delaš, Jutrožvižg?«
»Čiv, čivčivčiv, fiii...«
»Imenitno! Kakor bi na gosli igral. Ali hočeš jesti?«
»Čii... ččii... ččii...«

In Jutrožvižg je delal vse, kar se mu je zljubilo. K sreči je bil samo ptič in ni znal povedati, kaj hoče. Bog ve, kakšne bi bil sicer zagodel.

Vedeti pa morate, da se je Jutrožvižg v zadnjem času navadil, da je priletel vsako jutro, komaj se je malce danilo, na Repinčkovo okno in se tam vsedel na podoknico. In čiču, čičiču, fi... fiufiči je šlo kar naprej in ni prenehal, da sta morala Repinček in njegova mati vstati. Ko ju je Jutrožvižg videl pokonci, se je mirno vrnil v kraljevo palačo.

Repinček je bil zaspandek in je rad poležaval, pa mu to intranje petje ni bilo prav nič všeč. Vprašal je mater:

»Mati, kdo poje?«
»Beli kos.«
»Kaj hoče?«
»Nič. Poje.«
»Zakaj prihaja sem?«
»Hm!«

»Reci mu, naj nikar več ne hodi!«
»Sinko moj, ne morem ti pomagati.«
»Torej naj vsako jutro tako zgodaj vstanem?«

»Hm.«
Repinčku materini odgovori niso bili prav nič všeč. Ni mu šlo v glavo, da bi moral vsako jutro tako zgodaj iz postelje. Mislil je in mislil in si je imenitno domislil. Zares, drugo jutro je vstal navsezgodaj, odprl okno in čakal pod oknom s šibo v roki. Ko je priletel Jutrožvižg, mu je Repinček pošeno priložil s svojo šibo in ubogi beli kos ni več pel, ne v jutro, ne na večer.

Komaj je mati videla, kaj je storil njen sinko, si je vila roke:

»Sinko moj, nesrečnež, kaj si storil? Ali ne veš, da je bil beli kos kraljev? Zmeraj kakšno uganeš! In če so te videli ali bodo zvedeli za to, ali ne veš, da te bodo odedelali v ječo? Zakaj si ga ubil, zakaj?«

»No, ta je lepa? Zakaj me je pa budil? Jaz hočem zjutraj spati. In pa, zakaj se tako boite? Zaradi takega kosa!«

»Kos, kos! Vem, da je bil samo kos. Toda bil je kraljev kos!«

No, kar je bilo, je bilo, in ni se dalo več popraviti. In uboga žena je vzela Jutrožvižga, ga spravila v vrečko in ga vrgla v vodniak. Nato je vzela kozo, ki jo je nameravala prodati na božičnem seminju in je vrgla še to v vodniak.

Kakor je bilo pričakovati, ni trajalo dolgo in kralji je opazil, da ni več Jutrožvižga. Bog pomagaj, to je bilo hudo. Kralj je ves divji hodil gori in doli po prestolnih dvoranah. Nihče se ga ni upal ogovoriti. Ministri in velikaši, vitezi in grofi so bili vsi iz sebe. Pričakovali so, da izbruhne kraljeva jeza in niso dolgo čakali.

»Preiščite vse hiše, drugo za drugo, in prinesite mi Jutrožvižga! Drugače gorje vam!«

Veliki kapitan je sam vodil preiskavo. Najbolji so sumili Repinčka in njegovo mater, ker so vedeli, da je imel kos navado vsako jutro peti na njegovem oknu.

Ko je uboga žena videla ves ta spreved, ki se je bližal hiši, se je bala, da bo vse prišlo na dan in se je tresla kot šiba na vodi.

Repinček pa se še malo ni bal in se za vse to ni menil. In ne vemo ali iz neumnosti ali iz prebrisnosti.

Ko se je veliki kapitan prepričal, da v hiši ni belega kosa, je ukazal, da preiščejo tudi vrt in vodniak, ki je bil sredi njega. Repinček so določili, da se po vrvi spusti v vodniak in pogleda, kaj je notri.

Ko je čutil, da je vrv segla do dna vodnjaka, je veliki kapitan vprašal:

»Si našel, Repinček?«
»Ali je mel Jutrožvižg štiri noge?« je vprašal iz globine šaljivec.
»Ne.«
»Roge?«
»Tudi ne.«
»Je bil pokrit z dlako?«
»Kaj še?«
»In rep?«
»Hal! Za norea bi me rad imel! Prinesi

gori, kar si našel... in pokazal ti bom... je kričal veliki kapitan.

Komaj pa se je Repinček prikazal vrhu vodnjaka s kozo na rami, mogočni kapitan ni imel več besede. Pobral je šila in kopita in izginil s svojimi vojaki.

Pravijo, da veliki kapitan ni mogel najti Jutrožvižga, čeprav ga je z vso vneto iskalo štirinaest dni in štirinaest noči. Zato je nehajl bitil veliki kapitan. Repinček pa je odslej lahko vsako jutro spal, dokler mu ni souce pogledalo v golt.

UGANKE

II.
cvetoče drevo, prepevajo ptice
veseja se smeje Vsen vrtov je slava,
Ko gledam spomladi mu hvala na g'a,
mi srec sladko, vseh vrtov je kras.

To je zmešnjava, kaj ne? Napravi red, pa dobiš dve kičici znane pesnice.

III.

$$6 + 30 - 6 + 30 = 60$$

Preobrnj ta račun tako, da bo prav!

IV.

Glasnike je treba urediti tako, da dobš besede, ki pomenijo:

1	a a a a a	1. Kraj na Gorenjskem
2	a b c c d	2. sadno drevo
3	e e e e e	3. naš varuh
4	e o g g i	4. okras
5	i i i k k	5. kraj iz sv. pisma
6	k l l m m	6. delavec pod zemljo
7	n n n o o	7. slov. pesnik in pisatelj
8	o o p p r	8. dežela v Afriki
9	r r r r s	9. število
10	s š š t t	10. kjer se neha je...
11	u v v v ž	11. del glave

V prvi navpični vrsti bereš ime in priimek slovenskega pesnika in pisatelja.

Rešitev uganke

I.

Ko dan se zaznava, Zvonovi, zvonite,
danica priplava, na delo budite,
se sliši zvonjenje, ker naše življenje
čez hribe, čez plan. je kratek le dau.

Botra z griča

Ljuba botra z Griča!
Ljuba botra, pišete, da boste ponovno križeni in da že imate botro Tiko. Zelim, da bi dobil ime Metka.

Zelo bi bil vesel, če bi priobčevali v našem kotičku tudi različne uganke in kratkočasnice. Bliža se poletje, sonce je že vroče, po polju je vse živahno. Kmetje sušijo seno, žito valovi v vetriču, tu pa tam slišiš veselo cvrčanje murnov. Tu Vam pošiljam pesmico, ki opeva moj lov na murenčka.

Lov na murenčka.

S slamico v roki grem zdaj na travnik, muren [cvrč].
Tiho, po prstih. Takaj si, hej! Pred jamico mi muren cvrči... Utihne in v luknjico zbeži.
V črno pogledam luknjico, viaknem slamico notri. Bezam, bezam in kričim v jamico:
»Muren, muren, pridi ven,
če ne ti bodo štirje konjčki deteljico pojedli!...«
Glej! Prekipeva v arcu veselje; murenček, aj, srčkan je ven prilezel... Imam ga v roki sedaj!

Košir Ivan,
učence IV. raz. ljud. šole,
p. Moste pri Ljubljani.

Dragi Ivan! Kot vidiš, je botra z Griča tvoj prošnji že ustregla in je »Domoljube« že prinesel razne uganke in kratkočasnice. Zelim ti veliko zabave. Tudi tvoj opis kako si lovil murenčke, prinašam. Pesmica pa to še ni. Več, delati pesmic, to ni tako lahko.

Lepo Te pozdravljam. Tvoja botra.

vine in bene na vođa in potenje. Na mleku kuhate jagode pa čisto mehur in ledvica.

Isposlovanega in v prah zdravljenega zelenega lubja določeno dozo zdravilo proti zarjavi in haje tudi proti padavini pri odraslih. Vsak dan vzamemo nekajkrat po eno do dve kroglice tega zdravila. Čaj od lubja izboljša belodolno solnico in je učinkovito sredstvo proti kroničnemu belodolnemu katarju. Prav tako je lahko odpravnno sredstvo, ki ga bene tudi na vođa. Dnevno spijemo en kozarec.

Besprava koruznica nabiramo v jeseni, jih dobro očistimo temelje in razredimo na manjše kroglice ali na kroglice. Tudi nastane in v prah zdravljenega koruznice se dobro obravnajo. Posušimo jih na topli, a ne preveč vroči, ognjariji itd. Predno jih obravnajo, se prepričamo, če so v resnici dovolj suhi, ker se drugače hitro pokvarijo in splenijo.

Besprava koruznica rabimo kot čaj pri vodeni in pri prebudi odbeleževanju.

Znanje uporabljamo svetje boljše z vršnim mlekom, ko gurjajo pri vnetju mandljev in vrate ter pri oteklem jeziku. Pri manjših opeklinah potrgamo na kodo smekalne besprave liste, ki blade. Para od besprave čaja (svetja) nam hitro pomaga pri obsebnih boleznih in tiganju in pri mehkanju tesov v ustih.

Kakor vidimo, je beseg zelo zdravilna rastlina, ki se v lahko val odkrjemo. Vendar moramo biti do vsake mere previdni pri postji čaja zelenega lubja. Lubje namreč vsebuje alkaloid, ki lahko povzroči pri prevelikem odmerjanju bruhanje. Drugače pa beseg ni strupen.

PRAVNI NASVETI

Trgovinska obrt. K. L. Dovrjena štiričrazredna meščanska šteta nadomešča v trgovini učni rok in eno leto zapolniva kot pomočnik. Ker je za popolno izobrazbo v trgovinski stroki potrebno dvoletno učenje in dvoletna zapolniva kot pomočnik, vam je potrebno še enoletno pomožniško zapolniva. Isto velja za tiste, ki so dovršili srednjo ali njej enako strokovno ali višjo šolo, se pa smatra, da ima popolno trgovinsko izobrazbo, tako, kakor da bi bil dovršil dvoletno učenje in dvoletno pomožniško dobo.

Obvezna oddaja smuči. Po odredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino se morajo vse smuči in k njim pripadajoče priprave (smučarske palice) oddati v Ljubljani vojaškemu skladišču na Kodeljevem, v drugih občinah pokrajine pa po veljavnosti vojaške posadke ali postaji kr. karabinerjev, če teh ni, pa županstvu.

Obvezna civilna služba. Obvezna civilna služba, ki je bila uvedena za javne urade in nova podjetja, obstoji v tem, da opravljajo sposobne osebe v času vojne pri javnih oblastvih ali v javni službi ter pri podjetjih in ustanovah, potrebnih za življenje, obrambo in gospodarstvo državnega občestva svoje umsko ali ročno delo, da bi se zagotovila red in večji donos v vsem področju njih delavnosti. Kdor pripada ustanovi, glede katere je razglašena obvezna civilna služba, se službi ne more odlegniti brez posebne pismene dovolitve. Če bi se izmikal dolžnosti službe, se kaznuje z zaporno kaznijo, na katero ga obsodi vojaško vojno sodišče.

Rekvizicije nepremičnin za vojaške namene. Po naredbi Visokega komisarja se sme na zahtevo vojaških oblastev odrediti, če je to potrebno, v obrambne in varnostne namene, rekvizicija nepremičnin, njih pritliklin in z njimi trajno zvezanih stvari. Od rekvizicije so izvzeta poslopja za bogoslužje, poslopja, ki jih uporabljajo verske družbe, poslopja, ki so neposredno določena za namene javne pomoči ali dobrodelnosti, in poslopja, na katerih so javne blaginje. Za rekvizicijo se plačuje odškodnina, ki se po možnosti pogodi v so razmerju z rednim donosom, katerega lahko daje nepremičnina. Če se ne doseže dogovor, določi odškodnino Visoki komisar.

Vojaške služnosti. Izdana je bila naredba Visokega komisarja, ki predpisuje, da se sme lastninska pravica na nepremičninah okrog poslopij, zgradb in vojaških naprav, potrebnih za obrambo, obremeniti s služnostmi sledeče vsebine: Lastnika se obveže, da ne sme odpirati poti, kopati jarkov ali jam kakršne koli vrste, da ne sme nakopiče-

vati zemljo in drugih stvari, ne postavljati električnih vodov ali odvodilov ali plinskih vodov, ne napravljati dolodolnih nasadov ali izvajati dolodolnih poljedeljskih del, ne hraniti lahko vnetljivih stvari, ne imeti kavelcine ali drugih naprav s ognjijem in z dimnikovi ali brez njega; dalje da ne sme postaviti vodov ali poslopij ali da jih sme postaviti samo do določene višine ali sgradiš samo z dolodolnim gradivom. Vojaške občestvo sme ob nastopitvi služnosti in naslednji tuzni dobo posredujiti stvari, ki bi nasprotovale vojaškim potrebam na navedbo lastnika, in sicer tudi s tem, da se poslopja ali druge stvari v celoti ali deloma poruši. Pri takih posredujih imajo pristojno pravico do odškodnine, ki je določil, če med strankami ni o tem sporazuma, po soditvi izvedenec upravnega občestva prve stopnje.

Travnik brez pravega pota. P. L. N. — Kupiti ste na dražbi travnik, ki ima dvorod do ceste preko sosedovega sveta. Dosednji lastnik je volil samo s svojega travnika po sosedovem, kjer je hotel. Na tem kupljenem travniku nameravate postaviti hišo. Sosed pravi, da vam ne bo pustil preko svojega travnika voditi gradivo za hišo, če da ti pravice nimate. Vprašate, če vam res lahko prepove pot. — Če ni pravica pota preko sosedovega travnika v korist sedaj vašega, na dražbi kupljenega travnika vključena, potem so vaši posestni predniki priposestvovali le pravico odvzeta pridržkov travnika preko sosedovega vira in ta pravica je s nakupom prešla tudi na vas. Ta priposestovana služnostna pravica se pa ne sme razkriti! Saj boste sami spravedli, da bo v primeru ridanja hiše sosedova parcela zaradi potrebnih voženj neprimerno velj trpela kot doslej. Če se s sosedom ne bi mogli sami sporazumeti glede odškodnine za pot, ki vam je nujno potrebna, boste pač morali pri sodišču predlagati, da se vaši parceli določi pot proti enkratni ali letni odškodnini. Če tudi sedaj na sodišču ne bi prišlo do sporazuma rešitve, bo sodišče razpisalo razpravo na kraju samem in po zaslišanju izvedencev bo sodišče odločilo, kie bo šla pot in koliko boste morali plačati odškodnine. Stroške sodnega postopka boste morali trpeti sami. Zato bo cenejše, če se s sosedom sama pobotata doma.

Spričevalo služkinje. P. L. O. — Služkinja v vaši službi ni bila povsem poštena, pa bi radi to na nek način navedli v službenem spričevalu. Ali se sme to napisati v takini obliki, da ni žaljivo? — V službeno spričevalo se ne sme stavljati nikakih pripomb, zaradi katerih bi bilo službojemniku oteženo dobiti novo službo, in to tudi tedaj ne, če bi bil službojemalec take vpise za časa službe zaslužil. Mora se pa napisati spričevalo o trajanju in vrsti službovanja. Vsakršnih priporočil službodavec ni dolžan napisati. — Iz tega razvidite, da v spričevalu ne smete omenjati nepo-

štenosti služkinje. Dejstvo, da ne boste vpisali priporočila, bo pa tudi že zadostno pokazalo na povprečnost služkinje.

Gospodarstvo v posestvu preklicanca. U. V. R. — Oče je bil zaradi zapravljenosti preklican. Doma gospodarja mati in sin. Dve sestri sta pravi za eno parcelo. Oče jo je pripravil dati, mati pa ne dovolji. Vprašate, ali smeta sestri na očetovo snvi zgraditi hišo zase? Rade bi tudi dobile doto. Ali bi bilo to mogoče? Kam se je obrniti? — Ker je oče preklican, mu je postavljen skrbnik, ki mora opravljati očetovo imovino s vso pazljivostjo poštenega in marljivega gospodarja. Zato samo privolenje očetovo za obrambenitev ali odavoitev razmišlja ne zadostuje in si morate sestri izposlovati pristaneak skrbnika in odobrenje sodišča. Gotovo sodišče ne bo odreklo odobrenja, da se ena očetova parcela izroči bližnjemu, da si zgradi hišo, čeprav se mati temu protivi. Pojdite z očetom na domače okrajno sodišče in stavite primeren predlog. Sodišče bo zaslišalo skrbnika in morda še druge osebe o primernosti očetovega sklepa in nato ga odobro ali pa ne. — V vsakemu primeru, kadar vidite, da bi se slabo gospodarilo z očetovo imovino, obratujte se na skrbstvenega sodišča, ki bo nato izdalo potrebne ukrepe. — Kar se pa dote tile, postavte predpogoje, da so jo stari dolžni dati bližnjemu, kadar se može. Stari morajo dati svojem stanu in imovini primeren doto, ako bližnje nimajo lastne, za primerno doto zadostne imovine. Če se ne možete, nimate pravice za lista življenja staršev zahtevati od njih kakšen dolet. Šele po smrti staršev imajo otroci pravico do dolžnega debela.

Bodeča Evropa mora biti družina narodov, povezanih s tesnimi svobodnimi vezmi vzajemnosti in prijateljstva, je povedal te dni načelnik poljske gubernije nemški minister Frank.

Vsoto 500 milijonov levov je določila bolgarska vlada za zvišanje plač državnim uslužbencom in upokojencom.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo
lepo, zdravo suho in
ječine kupi vsako ko-
šičino usnjarna Lavrič
J., št. Vid pri Sotni,
Ljubljana.

OGLAŠUJ
v Domoljubovem
malem oglasniku!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodneje obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poroštvu